

Examenul național de bacalaureat 2026
Proba E. b)

Limba și literatura maghiară maternă

Filiera teoretică – Profilul umanist; Filiera vocațională – Profilul pedagogic

Model

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

I. TÉTEL

(30 punct)

Olvassa el a következő költeményt, majd oldja meg a hozzá kapcsolódó feladatokat/válaszoljon a kérdésekre!

Vörösmarty Mihály: Éj és csillag

*Éj vagyok, te csillag,
Fényes és hideg,
Én setét a bűtől
S vágy miatt beteg.*

*Általad homályom
Fájva összereng,
Míg fölötte arcod
Istensége leng.*

*Szép sugáraidtól
El nem alhatom,
Mégis éber kinnal
Hozzád álmodom;*

*Fel kívánom vinni
Amit rejt a hit,
A föld gyermekének
Édes titkait,*

*Mit nem esküdött szó,
Nem sugott ajak,
Amit bánat és éj
Gondolhattanak.*

*Fel kívánom vinni
Gyászos arcomat,
Hogy világosabb légy
Árnyékom miatt.*

*S mint inkább leendek
Bűtől fekete,
Annyival dicsőbben
Kezdd ragyogni te.*

*El kívánok veszni
Fényben általad:
Érezem csak egyszer,
Egyszer lángodat.*

(1841)

1. Mutassa be a cím és szöveg viszonyát! 2 pont
 2. Nevezze meg a versbeszéd jellemzőit! 2 pont
 3. Sorolja fel a mű elégiára utaló jellemzőit! Igazolja kijelentéseit a versből vett példákkal! 4 pont
 4. Értelmezze az „Éj vagyok, te csillag” költői képet! 4 pont
 5. Írjon ki a versből két költői képet, nevezze meg, és értelmezze őket! 6 pont
 6. A vers a szerelem érzését az ellentét alakzatára építi. Hogyan határozza ez meg a költemény témáját? 4 pont
 7. Milyen a vers hangulata? Indokolja válaszát a versből vett példákkal! 4 pont
- Pontot ér a helyes fogalom- és nyelvhasználat és a helyesírás 4 pont
- A terjedelem nem befolyásolja a pontozást.

II. TÉTEL

(30 pont)

Olvassa el a következő szöveget, majd oldja meg a hozzá kapcsolódó feladatokat/válaszoljon a kérdésekre!

Erdély későbbi kancellárja, a nagy műveltségű protestáns emlékiró tucatnyi [...] szerelmi kalandját örökölte meg visszaemlékezéseiben. Az 1642-ben született Bethlent a legfranciásabb magyar arisztokráciának tartották kortársai, s ez műveltsége mellett az asztali és egyéb örömek érzékletes leírása miatt is jogosnak tekinthető. Az írásból, amelyet manapság a Zrínyi Miklós halálának körülményeiről szóló rész miatt idéznek a tankönyvek, sok minden kiderül az erdélyi és magyarországi arisztokrácia hétköznapi életéről. Bethlen ifjúkorában ráadásul beutazta kora Európáját: németalföldi és angol egyetemeken tanult, eljutott a Napkirály udvarába és Itáliába is, s itteni tapasztalatait is megírta. A lányok és asszonyok mellett a terített asztal szépségeitől sem vonta meg a figyelmét, idősebb korában pedig betegségeit igyekezett gyógyítani a megfelelő fogásokkal és speciális diétákkal. Kedvenc étele és első számú gyógyszere ugyanaz volt: a káposzta.

Bethlen Miklós nem volt egyedül saját korában a káposzta iránti lelkesedésével. A „káposztás hús” minden társadalmi osztályban igen népszerűnek számított a 16–18. században. A parasztnál önálló főétel volt, a főúri asztalokon bevezető fogás. [...] Nem csoda, hogy Zrínyi Miklós udvari szakácsa 1662 körül így indította kéziratosa szakácskönyvét: „Az káposztás húson kezdem el, úgy, mint Magyar és Horvátország címerén.”

A hasonlat egyáltalán nem volt túlzó: ezt az is bizonyítja, hogy Kemény János erdélyi fejedelem titkos leveleiben a „káposztás hús” kifejezés nemes egyszerűséggel Magyarország kódneve volt. A korszak egyik ismert közmondása szerint „Hadd el a káposztás húst”, ami nem jelentett mást, minthogy „vetkőzd le a magyar szokást”. Kulináris jó szokásukat azonban sem a fejedelmek, sem a közemberek nem kívánták levetkőzni. Káposztás húskételekkel kezdődik Misztótfalusi Kis Miklós „becsületes közrendeknek” szóló, azaz nem udvari használatra készült kolozsvári szakácskönyve is a 17. század végéről, amely a régebbi divat szerinti rakott verziók mellett már megemlíti a töltött változatot is. Egy emberöltővel később pedig a derék Mikes Kelemen arról ábrándozott rodostói magányában, hogy könyvet ír a káposztáról, amit ő is kiváló gyógyszernek, egyszersmind pedig Erdély címerének tartott. [...]

Bethlen közel fél évszázadon át vett részt Erdély közéletében, karrierje csúcsán grófi címet szerzett, és kancellárnak is megválasztották. Francia mintára maga tervezte és építette rendkívül modernnek számító bethlenszentmiklósi kastélyát, ahol boldog házasságban élt második feleségével. Magánéletéről, viharos ifjúságáról, és étkezési szokásairól keveset tudnánk, ha idős korában nem került volna Bécsbe, ahol egy összeesküvésben való részvétele miatt megfigyelés alá helyezték. A főúri életet lehetővé tévő házi őrizetbe felesége is követte, s itt volt ideje elmesélnie életét. A legszebb magyar barokk nyelvet használó főnemes, akit Szerb Antal Montaigne-hez hasonlított, 74 éves korában halt meg. Hosszú és egészséges életét a víz és a káposztás hús rendszeres fogyasztásának tulajdonította.

(Nyáry Krisztián: *Így ettek ők*. Magyar írók és ételeik. Corvina, 2023)

1. Fogalmazza meg egy mondatban a szöveg témáját! 2 pont
2. Írjon ki a szövegből 3 információt Bethlen Miklósról! 3 pont
3. Társítsa a következő kijelentéseket a személyekkel, akikre vonatkoznak! Írjon át a vizsgalapra minden helyes társítást!

Kijelentések:

- 1) Udvarában látta vendégül Bethlen Miklóst.
- 2) Udvari szakácsa „Magyar és Horvátország címeré”-nek nevezi a káposztás húst.
- 3) Először említi meg a töltöttkáposztát.
- 4) Leveleiben a „káposztás hús” kifejezést Magyarország kódneveként használta.
- 5) Közrendeknek szóló szakácskönyvet adott ki Kolozsváron.

Személyek:

- a. Kemény János
- b. Misztótfalusi Kis Miklós
- c. XIV. Lajos
- d. Zrínyi Miklós

4. Értelmezze a következő szavakat/kifejezéseket!
jogosnak tekinthető; a terített asztal szépségeitől sem vonta meg a figyelmét; nem volt egyedül lelkesedésével; népszerűnek számított 4 pont

5. Írjon ki a szövegből 3 olyan okot, ami miatt Bethlen Miklós önéletírása érdekes olvasmány lehet! 3 pont
6. Hogyan töltötte idős korát Bethlen Miklós? Írja át a vizsgalapra a helyes válasz betűjelét! 2 pont
- Felesége társaságában, aki követte francia útjára.
 - Házi őrizetben feleségével, miután részt vett egy összeesküvésben.
 - Egy bécsi börtönben, ahol főúri életet élt feleségével együtt.
 - Bethlenszentmiklósi kastélyában, ahol hosszú és egészséges életet élt első feleségével.
7. Milyen következtetésre jut a szöveg szerzője a káposztás hússal kapcsolatban? Írja át a vizsgalapra a helyes válasz betűjelét! 2 pont
- Arra, hogy a káposztás hús receptjét Bethlen Miklós találta fel, és tette népszerűvé.
 - Arra, hogy a 17. században a káposztát kizárólag gyógyszerként fogyasztották Bethlen Miklós tanácsára.
 - Arra, hogy Bethlen Miklós önéletírásán kívül nem maradt más feljegyzés az egyébként népszerű káposztás húsról a 17. századból.
 - Arra, hogy az étel, ami Bethlen Miklós önéletírásában fontos szerepet kapott, egész korának kedvelt fogása volt.
8. Igazak (I) vagy hamisak (H) a következő kijelentések? Írja át a vizsgalapra a kijelentések betűjelét és az I vagy H jelölést! 4 pont
- A fenti szöveg
- javasolja a káposztás hús fogyasztását.
 - népszerűsíti Bethlen Miklós legújabb könyvét, melyben beszámol a káposztás hús ismertségének okairól.
 - irodalomtörténeti kutatások alapján mutatja be Bethlen Miklósnak és korának az étkezési szokásait.
 - kijelenti, hogy a „becsületes közrendek” nem fogyaszthatnak címeres káposztás húst.
9. Milyen stílusréteg sajátosságait ismeri fel a szövegben? Indokolja válaszát legalább két jellemző megnevezésével, és adjon ezekre példát a szövegből! 5 pont

III. TÉTEL

(30 pont)

Írjon értekezést körülbelül két oldal terjedelemben *Értékrendek találkozása az irodalomban* címmel egy ön által választott magyar szépirodalmi mű alapján! Értekezését egyetlen irodalmi alkotás alapján írja meg, figyelembe véve az alábbi értelmezési szempontokat!

- a választott alkotás műfaji sajátosságai 2 pont
- a választott műben ábrázolt emberkép (pl. romantikus, realista, naturalista, modern) 4 pont
- a választott műben megjelenített értékek, értékrend(ek) 4 pont
- a különböző értékrendeket képviselő szereplők jellemábrázolása 4 pont
- az értékrendek hatása a történetalakításra, a szereplők sorsára 4 pont

Pontot ér a témának megfelelő szövegválasztás (a szerző helyes megnevezése – 1 pont, a cím helyes formája – 1 pont; a téma szempontjából releváns mű választása – 2 pont) és az értekezés megfogalmazási módja (logikus gondolatmenet, szövegkohézió – 2 pont, helyes fogalom- és nyelvhasználat – 2 pont, helyesírás – 2 pont, valamint az értekezés tartalmi és formai jegyeinek betartása – 2 pont) 12 pont